

ERREREFUXIATUAK

**FAMILIA GROAREN BILA
HERRITIK KANPO**

Batxilergo

1-2

Animatzailearen Gida

Aurkibidea

○ Aurkezpena	3
○ Gaia aztertzen hasita	5-7
○ Proiektua: Solidaritatea Sudaneko Hegoaldearekin	8-9
○ 1. Jarduera	10-11
○ 1. Jarduera (Laneko Fitxa)	12-13
○ 2. Jarduera	14-15
○ 2. Jarduera (Laneko Fitxa)	16-18
○ 3. Jarduera	19-20
○ 3. Jarduera (Laneko Fitxa)	21
○ 4. Jarduera	22-23
○ Otoitza egiteko materiala	24-26
○ Kontakizun triste baten norabide berria	27

Aurkezpena

PROCLADE YANAPAYn (Garapenerako Klaretar Sustapena) 10 urte daramatzagu Garapenerako Sentsibilizazio eta Hezkuntza materiala editatzen, ikastetxeei zuzenduta batez ere.

Aurten material berria prestatu dugu, **ERREFUXIATUEN** gaiaren inguruan. Zoritxarrez, oso gutxi agertzen da gai hori gure gizartean eta, beraz, nahikoa ahaztuta dago. Horregatik, gure kanpaina berria aurkeztu nahi dizuegu: **"ERREFUXIATUAK: Familia giroaren bila Herritik kanpo"**. Ekimen horren bidez, arrazoia edozein dela ere (politika, erlijioa...), etxetik ihes egin behar izan duten pertsonen bizimoduetara hurbildu nahi dugu. Ihesaldi horren arrazoiak eta ondorioak ezagutu nahi ditugu: haien larrupean jarri nahi dugu, zer sentitzen duten jakiteko; eta, nolabait, haiekin solidario izan nahi dugu.

Aurreko edizioetan bezala, Hegoaldeko ahotsak entzun ahal izango ditugu, zuzeneko lekukotzaren bidez. Pertsona horien bidez, leku jakin bateko oihartzunak iritsiko zaizkigu: Sudan. Izan ere, herrialde hori bukaerarik gabeko gerra batetik irten nahian dabil. Irakasle izateko prestakuntza emango duen proiektu batekin kolaboratu nahi dugu, Afrikako herrialde horretan haurrek hezkuntzarako eskubidea izan dezaten.

Eskuetan duzun Gida honek lanerako tresna izatea du helburu, Batxilergoko 1go eta 2. mailako neska-mutilek Kanpaina parte hartu dezaten. Hauxe da talde horiekin lantzeko aukeratu dugun gaia: **Herririk gabekoak (aberrigabeak)**. Baliagarri izatea espero dugu.

Kanpainaren mezua zabaltzeko eta material osagarria eskaintzeko helburuarekin, blog bat ere ireki dugu:

<http://procladeyanapay0910.nireblog.com>

Sartu blogean eta idatzi zure gogoetak eta lanak (procladeyanapay@gmail.com).

Eskerrik asko zure lan solidario eta misiolariagatik.

PROCLADE YANAPAY
Hezkuntza eta Sentsibilizazio Saila

Gaia aztertzen hasita...

Hona hemen errefuxiatuaren definizioa: “zenbait arrazoi direla medio -arraza, erlijioa, nazionalitatea, gizarte-talde jakin bateko partaide izatea, iritzi politikoa-, jazarpena jasango duen beldurrez, bere jaioterritik kanpo dagoena eta, arrazoi horiek direla-eta, herrialde horren babespean jarri ezin duena edo nahi ez duena...”

Errefuxiatuen Estatutuari buruzko 1951eko Konbentzioa

Gaur egun milioika dira, egun batetik bestera, beren ondasunak bildu eta jaioterrira, etxea edota lagunak atzean utzi behar izan dituzten pertsonak: horiek dira errefuxiatuak eta desplazatuak. 2008ko datuen arabera, 42 milioi lagunek etxetik alde egin behar izan dute: horietatik 15,2 milioi *errefuxiatuak* dira, 26 milioi *herrialde barruan desplazatuak*, eta gainerakoak, hau da, 800.000 lagun inguru, *babesa* eskatu dutenak. Pertsona horietatik % 80 emakumeak eta haurrak dira. Egunero, 12.000 lagun inguru dira etxetik kanpora babes bila joan behar izaten dutenak, bai herrialde bereko beste leku batera, bai atzerrira.

Batzuek errefuxiatu izaera hartu behar izaten dute, beren giza eskubide bat edo batzuk zapalduta edo mehatxupean daudelako. Inork ez du errefuxiatu izan nahi, bere borondatez. Errefuxiatu izatea atzerritar izatea baino gehiago da. Atzerrian bizi behar dute, beti inoren menpe, oinarrizko beharrez, hau da, jana, arropa eta etxebizitza lortzeko.

Gehienek beren gobernuetara jo dezakete oinarrizko giza eskubideak eta osotasun fisikoa bermatu edo babestu beharra duten bakoitzean; errefuxiatuek, aldiz, ez dute halako aukerarik. 1951n Errefuxiatuentzako Nazio Batuen Goi Komisarioaren (ACNUR) figura sortu zen, estatuak kontziente izan daitezen eta errespetuz jokatu, errefuxiatuak eta asilo bila dabiltzanak babesteko duten betebeharrarekin, eta haien arazoak konpondu ditzaten.

**UNHCR
ACNUR**

La Agencia de la ONU para los Refugiados

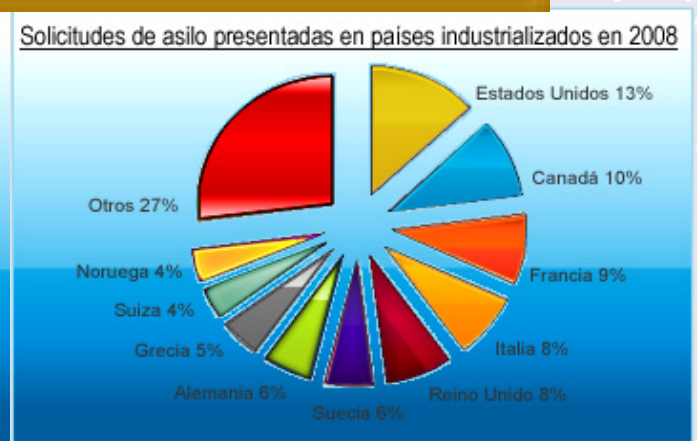
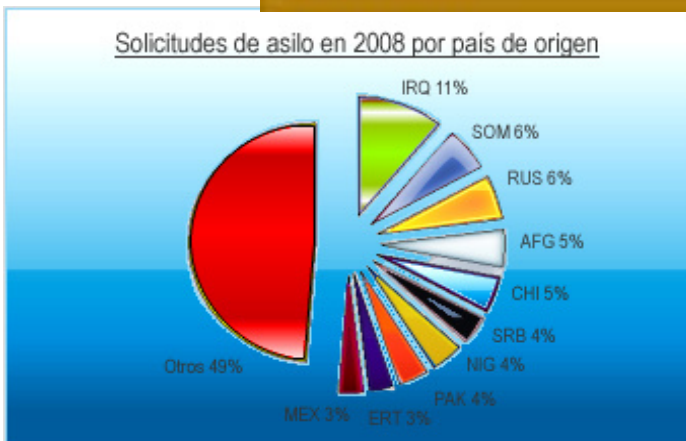
ERREFUXIATUAK

Definizioak

Errefuxiatuak	Zenbait arrazoi direla medio, hala nola arraza, erlijioa, nazionalitatea, gizarte-talde jakin bateko kide izatea edota iritzirik politiko jakin bat izatea, jazarpena jasateko arriskuan bizi diren pertsonak. Jaioterrik kanpo bizi dira eta ezin dute edo ez dute nahi herrialde horren babesik; edota nazionalitaterik izan ez eta jaioterrik kanpora egonik, ezin dute edo ez dute nahi beren jaioterrira itzuli.
Barneko desplazatuak	Pertsona horiek ohiko etxebizitza utzi edota ihes egin behar izan dute, arazo edo gatazka jakin batzuetatik urruntzeko: gatazka armatuak, indarkeria-egoera orokorra, giza eskubideen urraketa, edota katastrofe naturalak nahiz gizakiak eragindakoak. Betiere, nazioarte mailan ezagutzen den estatuko muga gainditu gabe. Barneko gatazka armatuak mundu osoan ugaltu dira eta Iparraldeko Gobernuak errefuxiatuen fluxua murrizteko egin dituzten ahaleginek nabarmen areagotu dute herrialde barneko desplazatu kopurua.
Herririk gabekoak	Nazionalitaterik gabeko pertsonak dira, Estatu batek ere ez dielako herritar izaera ematen. Pertsona bat egoera horretan aurkitu daiteke inoiz nazionalitaterik izan ez duelako (jaiotzean ez zitzaiolako halakorik atxiki), edota nazionalitatea galdu eta berririk eskuratu ez duelako. Herririk ez izatearen arrazoi nagusietako bat Estatua desagertzea izaten da; legeria eskas edo ahul baten ondorioa ere izan daiteke, edo baita ezkontzan edota jaioberrien erregistroan gertaturiko akatsen ondorioa ere. Giza Eskubideen Deklarazio Unibertsalak oinarritzko giza-eskubide gisa jasotzen du naziotasuna; eta pertsona guztiek dute egoera horretaz gozatzeko eskubidea.

FAMILIA giroaren bila HERRITIK kanpo

Errefuxiatuak / Etorkinak

Gero eta sarriago, etorkinek eta errefuxiatuek ibilbide eta garraibide berdinak erabiltzen dituzte. Hala ere, zeharo desberdinak dira; horregatik, Nazioarteko Zuzenbideak desberdin tratatzen ditu batzuk eta besteak. Etorkinek, arrazoi ekonomikoek eraginda datozenek batez ere, bizimodua hobetzarren erabakitzen dute leku batetik bestera joatea. Errefuxiatuek, ostera, bizia salbatzeko edo askatasuna ez galtzeko alde egiten dute. Errefuxiatuak, herrialde barneko desplazatuak eta etorkinak, denak nahastu eta modu berean tratatzen dira, gero eta gehiago: mesfidantzaz, eta are gehiago, gorrotoz eta gaitzespenez ere bai.

Emakume errefuxiatuak

Sorlekutik irten behar izan duten pertsonen erdiak emakume helduak eta neskatoak dira. Etxekoan, beraien gobernuen eta, sarri askotan, familia-egitura tradizionalen laguntzarik gabe, emakume horiek babesik gabe egoten dira maiz. Erbestera bidean hainbat ordu egin ondoren, agintarien aldetik jazarpena edo ezaxola jasaten dute eta, sarritan sexu-abusuak ere bai, baita ustez toki segurura iritsi eta gero ere. Mehatxu pertsonal horiei aurre egin eta horrek dakarren estigmatizazio soziala jasateaz gain, emakumeek beste ardura batzuk ere hartu behar izaten dituzte, hau da, beren familien segurtasun

Solidaritatea Sudaneko Hegoaldearekin

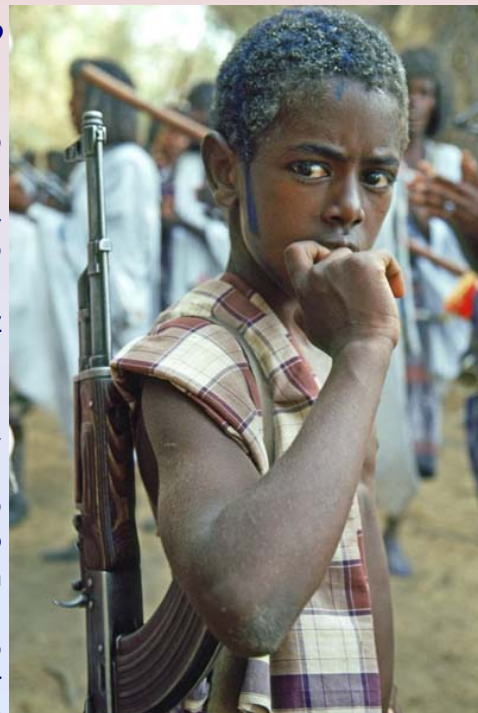
- Sudanek **40 milioi biztanle** inguru ditu, eta Afrika osoko herrialderik handiena da. Kolonialismoaren garaitik aurrera, familia etniko eta erlijioso handi bi bereizi behar dira: **arabiar musulmanak** (biztanleriaren %40); iparraldean bizi dira, eta tradizioz botere ekonomikoa eta politikoa kontrolatu izan dituzte. Eta **afrikar kristauak** (biztanleriaren %60); hegoaldean bizi dira, gutxiagotasun egoeran eta iparraldeko bizilagunengandik marjinetuta.

- 1956an independentzia lortu zenetik, Sudango biztanleak **etengabeko gatatzkan** bizi izan dira. Iparraldekoen eta hegoaldekoen arteko tira-birak direla

eta, **bi gerra zibil** izan dituzte: 1956-1972an eta 1983-2004an. Azkeneko gerra horretan, bi milioi bizilagun hil ziren, eta beste lau milioik atzerrira alde egin behar izan zuten.

- Iparrak eta hegoak bizi duten etengabeko gatatzkaz gain, 2003. urtean, milizia arabiarrek, Khartumgo gobernu zentralaren oniritziarekin, garbiketa etnikoa sustatzeko operazio bati ekin zioten mendebaldean (Darfur), eta **gaur egungo giza tragedia handienetarikoa** eragin zuten. Gatatzka honen hasieran etnien arteko arazoa bazegoen ere, bestelako argudioak ere bazeuden, politikoa eta ekonomikoa, hain zuzen ere. Horien artean, hegoaldeko lur emankorrak eta bertako baliabide naturalak lortzeko borroka azpimarratu beharra dago, **petrolio**a batez ere.

- 2005ean lortutako **Bake-hitzarmenean**, Sudan Hegoaldeak autonomia zabala lortu zuen sei urterako, hau da, 2011ko erreferendumean Hegoalderako independentzia erabakiko den ala ez jakin arte. Sudan Hegoaldea 10 estatuk osatzen dute gaur egun, eta estatu horietako bakoitzak bere gobernu eta batzar deszentralizatuak ditu. Sudango hegoaldeak hamabi milioi biztanle ditu guztira.

FAMILIA giroaren bila HERRITIK kanpo

- Sudan Hegoaldean etnia bat baino gehiago daude, 20 tribu baino gehiagotan banatuta, eta, horrek, jakina, zaildu egiten du identitate komun bat lortzea. Eskualde horretako bizi-baldintzak planeta osoko gogorrenak dira: hamar biztanletik zortzik **tokiz aldatu behar izan** dute, 1983tik 2004ra bitartean bizi izandako gatazka armatuaren ondorioz. Biztanleriaren %92 pobreziarik gorrienean bizi da.
- **Emakumeak**, hau da, biztanleen %65, egoera bereziki gogorrean daude: gatazka iraun zuen bitartean, bortxatu eta tratatu txarrak eman zizkieten bando desberdinetako soldaduek; emakume asko saldu eta esklabo gisa erabili zituzten. Etxean gizonik gabe, eta egoera ekonomiko benetan larrian, beraiek egin behar izan zuten etxearen kargu. Horretaz gain, aipatu behar da neskatoentzat oso zaila dela eskolara joatea: eskolara joaten den neska-kopurua mutilen erdia da. Irakasleen artean ere, %14 baino ez dira emakumezkoak.
- Datu horiek guztiek talka egiten dute **lurraldeak berez dituen aberastasunekin**: lur emankorrak eta petrolio-putzuak. Gerran egon arren, Hegoaldeko Sudan etengabe hazi da, urteko %6ko erritmoan hazi ere.

SUDAN HEGOALDEAREKIN ELKARTASUNA

izeneko proiektuaren helburua da Hezkuntzako profesionalak prestatzeko sarea abian jartzea.

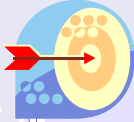
- Bi prestakuntza-zentro eraiki, hornitu eta abian jarriko dira: Malakal-en bat, eta Rimenze-n bestea, gatazka gehien zigortu dituen lurraldeetako bitan, hain zuzen ere.
- Prestakuntza horretan tartekatuta egingo dira ekintza presentzialak eta urrutikoak. Azken horietarako, baliabide ugari erabiliko dira: internet, irratia eta inprimakiak.
- Prestakuntza jaso dezakete irakasle izan nahi dutenek edo dagoeneko irakaskuntzan dihardutenek, horien prestakuntza-maila hobetzeko.
- Prestakuntza horretan ingelesa sartzen da, horixe baita Sudan Hegoaldeko curriculum berria garatzeko hizkuntza ofiziala.
- 80 kongregazio erlijiosotik gora daude proiektu horretan laguntzen.

PROIEKTUA

1 JARDUERA

HELBURUAK

1. Zenbait kontzeptu argitzea: errefuxiatua, barneko desplazatua, herrigabea.
2. Pertsona bat errefuxiatu izatera eramaten duten arrazoiak ezagutzea.
3. Errefuxiatuen eta desplazatuen mapa ezagutzea.

IDEIA NAGUSIAK

1. Gaur egun 35 milioi lagun inguru dira euren etxea utzi behar izan dutenak, bizitzeko leku seguruago baten bila joateko.
2. Errefuxiatuak dira, euren bizia arriskuan ikusita, jaioterria utzi behar dutenak. Jazarpen horren arrazoiak hauek izan daitezke: arraza, erlijioa, talde sozial jakin bateko kide izatea, gatazka armatua...
3. Barneko desplazatuak dira, euren etxetik alde egin behar izan dutenak, honako arrazoiren batengatik: arraza, jazarpena, hondamendi naturala... Pertsona horiek bizilekua aldatzen dute, baina herrialdetik irten gabe.
4. Herrigabeak dira, estatu batek ere herritar gisa hartzen ez dituen pertsonak; beraz, ezin dute ezin gobernuren aldetik inolako eskubiderik jaso (etxebizitza, hezkuntza, osasuna...).
5. Etorikin ekonomikoak jaioterritik bizimodu hobe baten bila joaten diren pertsonak dira; hasiera batean, ez daude jazarrita, ezta herio-mehatxupeak ere.
6. Ekialde Ertainean dago pertsona errefuxiatu gehien. Afrikan dago pertsona desplazatu gehien.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Ideia-zaparrada bat botako dugu PERTSONA ERREFUXIATUEI buruz.
2. Neska-mutikoei esango diegu, internet bidez, definizio hauek bilatzeko: ERREFUXIATUA – DESPLAZATUA - HERRIGABEA. Asiloari buruzko Hiztegia kontsultatu daiteke (<http://www.cear.es>); CEAREk (Comisión Española de Ayuda al Refugiado) argitaratua. Lortzen duten informazioarekin, Laneko Koadernoko 1. Fitxa beteko dute.
3. Neska-mutikoekin solasean egingo dugu: Zeintzuk dira pertsona batek etxetik ihes egiteko arrazoi nagusiak? Berdinak al dira etorkinak eta errefuxiatuak? Zein da bien arteko aldea?
4. Laneko Koadernoan (1. Fitxa) honako artikulua irakurriko dugu: **Errefuxiatuak: ikusi ez arren, existitzen dira.**
5. Solasaldia neska-mutikoekin. Grafikoen analisia (datu interesgarriak).
6. Ondorioak.

JARDUERA OSAGARRIAK

1. Neska-mutikoak ACNURen **Contra viento y marea** jolasean parte hartzera gonbidatuko ditugu (<http://www.contravientoymarea.org/credit.html>). Jolas oso interesgarria da, errefuxiatuen larrupean jartzeko aukera ematen duena. Gainera, irakasleentzako material egokia da.
2. Errefuxiatuei buruzko bideoak (blogean daude) ikus ditzakegu: **Sudán, 5 millones de personas desplazadas - Jesús Vázquez explica la vida de un refugiado - Angelina Jolie y su compromiso con los refugiados.**

1 JARDUERA

LANEKO FITXA

Internet baliatuz,
bilatu honako terminoen definizioa

ERREFUXIATUA

BARNEKO
DESPLAZATUA

HERRIGABEA

Errefuxiatuak

ikusi ez arren, existitzen dira

Gaur egun 35 milioi pertsona inguru daude munduan, egun batetik bestera, euren ondasunak jaso eta jaioterria utzi behar izan dutenak. Errefuxiatuak eta desplazatuak dira. Horietatik % 80 emakumeak eta haurrak dira.

Hauek dira bat-batean etxea utzi behar izatearen arrazoi nagusiak:

1. Gatazka armatuak. Gerrak eragindako izuaren ondorioz, komunitate osoak, euren jaioterria utzi behar izaten dute, gehienetan soinean dutenarekin bakarrik. Gizonezkoak borrokan geratzen dira, eta emakumeek seme-alabekin ihes egiten dute, babesak aurkituko duten lekuren baten bila. Batzuetan herrialdean bertan aurkitzen dute babesak; beste batzuetan, ordea, mugaz haratago joan behar izaten dute.

FAMILIA giroaren bila HERRITIK kanpo

2. Ingurumenaren degradazioa. Lurren gehiegizko ustiapenak eta klima-aldaketaren efektuek desertizazioa eta lehortea eragiten dute. Lurrak gero eta gutxiago ematen du, eta herrietako biztanleek alde egin beharra dute, lursail emankorragen bila. Munduko Bankuaren esanetan, urtero 10 milioi pertsona inguruk lekuz aldatu behar izaten dute, proiektu handien ondorioz: presak, urbanizazioak edota meatzetako ustiapenak.

3. Arrazoi desberdinengatik jazarpena: politika, arraza, erlijio edo generoa. Zenbait pertsonak euren jaioterria utzi behar izaten dute, ideia politiko edota erlijio jakin bat dela-eta jazarpena jasaten dutelako (adib: kristauak Txinan, Sudanen...). Herrialde batzuetan (islamismo erradikalaren eraginpeko herrialdeetan gehienbat), emakumeek gizonak baino eskubide gutxiago izan ohi dituzte, emakume izate hutsagatik.

Errefuxiatuen kolektiboan ez ditugu etorkin ekonomikoak sartu behar. Izan ere, horiek, euren borondatez uzten dute jaioterria, bizimodu hobea baten bila. Halako batean, jaioterrira itzultzen badira, hango gobernuaren babesa izaten jarraituko dute. Errefuxiatuek jazarpen baten ondorioz utzi behar izaten dute jaioterria, eta ezinezkoa zaie baldintza seguruetan itzultzea, herrialde horretako egoera nabarmen aldatzen ez bada behintzat (adib: bake-akordio iraunkorra, gobernu-aldaketa).

DATU

INTERESGARRIAK

Munduan 100 **errefuxiatu** baino egongo ez balira

41 Ekialde Hurbilean biziko lirateke
 23 Afrikan
 16 Asiako Erdialdean eta Hegoaldean
 7 Asiako Hego Ekialdean
 6 Europan (horien erdiak Balkanetan)
 5 Amerikan (ia gehienak Ipar Amerikan)

Munduan 100 **desplazatu** baino egongo ez balira

51 Afrikan biziko lirateke
 15 Asian
 14 Latinoamerikan (ia denak Kolonbian)
 12 Europan (ia gehienak Balkanetan)
 8 Ekialde Hurbilean

ERREFUXIATUAK

2 JARDUERA

HELBURUAK

1. Naziotasunerako giza eskubidea zer den aztertzea.
2. Pertsona aberrigabeen errealitatea aztertzea, baita naziotasunik ezak berekin dituen ondorioak ere.
3. Pertsona errefuxiatuen eta herrigabeen alde zer erakunde diharduten jakitea.

IDEIA NAGUSIAK

1. Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsaleko 15. artikularen arabera, pertsona orok du naziotasuna izateko eskubidea, eta ezin izango zaio inori arrazoirik gabe kendu, ezta naziotasuna aldatzeko eskubidea ukatu ere.
2. Naziotasuna duten pertsonak beren Estatuak bermatutako eskubideak erabil ditzakete: hezkuntza, osasuna, lana, botoa ematekoa, kargu publikoak izatekoa...
3. Pertsona aberrigabeek, naziotasunik ez dutenez, ezin dute oinarritzko hainbat eskubide gauzatu (hezkuntza, osasuna, beste herrialde batera bidaiatzea, etab.).
4. Aberrigabeziaren kausak askotarikoak dira: estatuak desagertzea, naziotasunarekin lotutako legeak nahasiak izatea, aberrigabeen seme-alaba izatea, erregistroan jaiotza-ziurtagiririk ez izatea...
5. Zenbait herrialdetan (esaterako, Taiwanen) atzerritar emakumeek, bertako batekin ezkondu nahi badute, uko egin behar diote beren naziotasunari. Emakume batek bere naziotasun berria izan baino lehen ezkontza bertan behera geratzen bada, emakume hori aberrigabea izango da.
6. Afrikan, gatazka handiak daude aberrigabeziaren inguruan; izan ere, gaur egungo mugak garai bateko potentzia koloniek ezarri zituzten, nahierara.
7. Aberrigabeziaren arazoari lege-konponbidea ematea estatuen erantzukizuna da, baina, hala ere, laguntza humanitarioa gu guztion ardurua da. Hurbileko erakundeek (CEAR, SJR...) bidez, gure komunitate-konpromisoa bideratzeko aukera dugu.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Neska-mutilekin hitz egingo dugu: Ba al dakigu zer den Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala? Gogoan al dugu Adierazpenean jasotako eskubideren bat? Norbaitek gogoratzen al du zer esaten duen 15. artikulua zehatz-mehatz (*Pertsona orok du naziotasuna izateko eskubidea*)?
2. Neska-mutilekin hitz egingo dugu: Zer esan nahi du naziotasuna izateko eskubideak? Zer aukera ematen du naziotasuna izateak? Nola lor daiteke naziotasun jakin bat?
3. Lan Koadernoko "**Inor ez izatea**" testua irakurriko dugu (2. fitxa). Ulertzen ez diren kontzeptuak azalduko ditugu. Zein dira aberrigabeziaren kausa nagusiak? Zer lotura dago aberrigabeziaren eta pobreziaren artean? Nolako izan daiteke pertsona aberrigabeen bizimodua?
4. Zenbait aberrigabe ospetsuren testigantzak irakurriko ditugu. Zuzen lotuta al dago aberrigabezia pobreziarekin? Zer pobrezia motarekin?
5. Neska-mutilekin hitz egingo dugu: Ba al dakigu errefuxiatuen eta/edo aberrigabeen alde lan egiten duen erakunderen baten izena? Informazioa bilatuko dugu Interneten (zein diren, zer egiten duten, non egiten duten lan, zer baliabide dituzten, zer-nolako laguntza ematen duten...), eta bateratze-lana egingo dugu.
6. Ondorioak.

2 JARDUERA

LANEKO FITXA

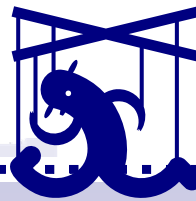
Giza Eskubideen Alderazpen Unibertsala

15. artikulua.

1. Pertsona orok du naziotasuna izateko eskubidea.

2. Ezin izango zaio inori bere naziotasuna arrazoirik gabe kendu, ezta naziotasuna aldatzeko eskubidea ukatu ere.

Inor ez izatea

Zer da naziotasuna?

Pertsona baten eta Estatu baten arteko lotura juridikoa da naziotasuna, Estatu horren legedian ezartzen den legez. Naziotasunak zenbait eskubide ditu berekin (eskubide politikoak, ekonomikoak, sozialak eta beste era batekoak), baita Estatuaren eta gizabanakoaren erantzukizunak ere.

Zein dira aberrigabeak?

Lege nazionalen arabera Estatu batekin naziotasunaren lotura juridikoa ez duten pertsonak dira aberrigabeak. 1954ko Aberrigabeen Estatutuari buruzko Konbentzioko 1. artikuluan, hauek hartzen dira aberrigabetzat: Estatu batek, bere legeei jarraituz, automatikoki herritar nazionaltzat hartzen ez dituen pertsonak.

Nola ematen da naziotasuna?

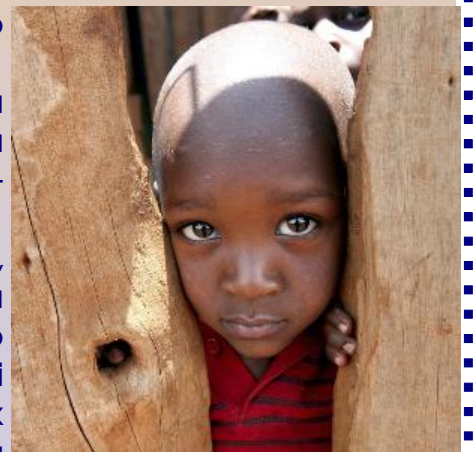
Estatuek ematen dute naziotasuna; batez ere, haietako lurraldean jaiotzeagatik edo seme-alabak guraso baten edo bien naziotasuna hartzeagatik, edo bi kausa horien artean aldi berean. Estatu askotan, haietan urte kopuru jakin batez bizi izan diren pertsonak naziotasuna lor dezakete, baita Estatuarekin beste loturaren bat ezarri dutenek ere; esate baterako, bertako pertsona batekin ezkondu direnek. Hala ere, bi kasu horietan lortutako naziotasuna zenbait baldintzaren mende dago.

Aberrigabeziaren arazoa da nazioartean gaur egun gutxien ezagutzen eta lantzen direnetako bat. Oinarrizko zenbait eskubide gauzatzeko, ezinbestekoa da alde zuzenetik naziotasun jakin bat izatea; hala nola, hezkuntzan sartzeko, osasun-laguntza jasotzeko, lana izateko, ondasunak izateko, herrialde batetik bestera aske ibiltzeko, beste eskubide zibil eta politiko batzuk gauzatzeko, eta azken batean, nazioartean laguntza eta ordezkaritza izateko. Horrenbestez, naziotasunik ez duten pertsonak ez dira pertsonatzat hartzen gaur egungo nazioarteko komunitatearen barruan, estatu-nazioek osatutako komunitatean, alegia.

Nola bihurtzen dira pertsonak aberrigabe?

Hona hemen pertsonak aberrigabe bihurtzeko kausak:

- Estatu baten edo gehiagoren lurraldea edo subiranotasuna aldatu eta haletako herritarren naziotasun-egoera aldatzean, zenbat pertsona naziotasunik gabe geratzea.
- Estatuak zenbait talderi edo gizabanakori naziotasuna arrazoirik gabe kentzea edo naziotasuna ukatzea.
- Lege-gatazkak; esate baterako, naziotasuna gurasoak bertakoak direnean soilik ematen duen Estatu batean haur bat jaiotzen bada, eta haren gurasoen Estatuak, legeen arabera, naziotasuna bertan jaiotakoei soilik ematen badie.
- Administrazio- edo prozedura-arazoak; naziotasuna berresteko edo lortzeko zergak oso handiak izatea, epeak bidezkoak ez izatea, apelazioa edo berrazterketa eskatzeko prozedurarik ez egotea, erregistratzeko betebeharren edo bestelako betebeharren berri ez ematea, eta dokumentuak lortzerik edo irizpideak betetzerik ez izatea.
- Norberak bere naziotasunari uko egitea, aurrez beste naziotasun bat lortu gabe edo hura lortzeko bermea izan gabe.
- Ezkontza edo ezkontza deuseztatzea, naziotasuna horren ondorioz automatikoki galtzen bada (emakumeek dute horren ondorioz aberrigabezia-egoeran geratzeko arriskurik handiena).
- Seme-alaba jaiotzean ez erregistratzea. Hau da, pertsona horrek, gerora, ezin izango du frogatu non jaio zen edo gurasoak zein diren. Izan ere, oro har, Estatu batek, naziotasuna emateko, bi oinarri hartzen ditu aintzat: jaioterria eta gurasoak bertakoak izatea; beraz, seme-alaba erregistratu ezean, aberrigabe-egoeran gera daiteke.
- Estatu batek, naziotasuna emateko edo ukatzeko, diskriminazio-jarduerak aplikatzea: etnia, erlijioa, sexua, arraza eta iritzirik politikokoak.
- Pertsona aberrigabe baten seme-alaba izatea.

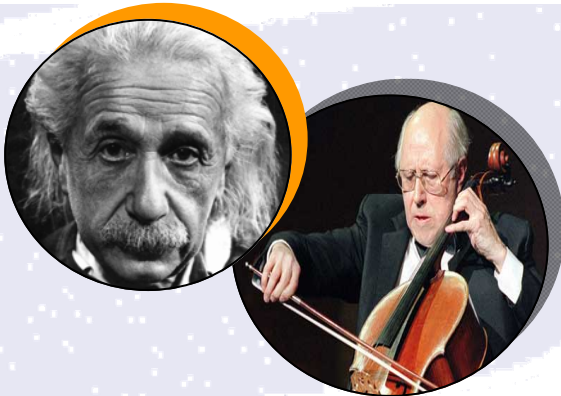
ERREFUXIATUAK

Naziotasunak zenbait ondorio ditu, bai herrialde bakoitzaren barruko zuzenbidean, bai nazioarteko zuzenbidean. Hauek dira adibide batzuk:

- funtzio publikoak edo funtzio horietako batzuk egiteko gaitzen du, baita atzerritarrek eskuarki galarazita dituzten zenbait eskubide edo jarduera gauzatzeko ere.
- Pasaporteak lortzeko, herrialdera itzultzeko eta, beste herrialderen batean pobrezia-egoeran izanez gero, Estatuak aberriratzeko gaitzen du.
- Norberaren herrialdearen babes diplomatikoa lortzeko gaitzen du, pertsonen eskubideak urratzen dituzten herrialde batean badago.

Ezin da esan aberrigabezia lege-arazo hutsa dela; oinarrian, giza arazoa da. Naziotasunik ez izateak eragin negatiboa izan dezake pertsona baten zenbait alderdi garrantzitsutan; besteak beste, botoa emateko, ondasunak izateko, osasun-laguntzarako, gizarte-segurtasunerako, seme-alaben hezkuntzarako, lanerako eta herrialdetik kanpora legez bidaiatzeko eskubideak galaraz ditzake.

Aberrigabe ospetsuak

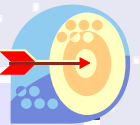
ALBERT EINSTEIN ezohizko egoeran izan zen: aberrigabea izan zen XIX. mendean, eta errefuxiatua, XX. mendean. Alemanian jaio zen, baina, 1896an, uko egin zion bere naziotasunari, eta bost urtez, aberrigabea izan zen. 1901ean, suitzar naziotasuna lortu zuen. 1914an, alemaniar naziotasuna berreskuratu zuen, Prusiako Zientzien Akademiako kide izendatu zutenean. 1921ean, Fisikako Nobel saria jaso zuen, efektu fotoelektrikoa azaltzeagatik. Adolf Hitlerrek 1933ko hauteskundeak irabazi eta Alemaniako kantzilerra izatea lortu zuenean, Einsteinek Akademian dimisioa aurkeztu eta bigarrenegun egin zion uko alemaniar naziotasunari, eta errefuxiatua izan zen (baina ez aberrigabea, suitzar naziotasunari eutsi egin baitzion). Estatu Batuetara joan zen. Han, heriotzat hartu zuten, eta 1940an, estatubatuar naziotasuna lortu zuen.

1 978ko maiatzaren 15ean, MISTISLAV ROSTROPOVITXek, munduko biolontxelo-jolerik ospetsuenak, Frantziako telebistako albistegiaren bidez jakin zuen sobietar naziotasuna kendu zietela berari eta bere emazteari, Galina Vishnevskaya Bolshoiko soprano ezagunari, «SESBen izen onaren aurka ekintza sistematikoak» egiteagatik. Erregimenaren arabera, Alexandr Solzhenitsin Nobel saridunari eta *Gulag artxipelagoa* obraren egileari laguntzea izan zen haien krimena. Idazleak bere Moskuko etxea galtzean, ostatu eman zioten beren datxan.

3. JARDUERA

HELBURUAK

1. Sudango errealitatean gehiago sakontzea, horrelako gatazka armatu luzeak eragin dituen ondorioetan arreta jarritz.
2. Sudan Hegoaldearekiko dagoen Solidaritate proiektua ezagutu eta horren inguruko lankidetzaz sustatzea, lortu nahi diren helburuak bete daitezzen.

IDEIA NAGUSIAK

1. Afrikako herrialderik zabalena da Sudan. Independentzia lortu zuenetik (1956) etengabeko gatazka bizi izan du iparraldearen (islamikoa) eta hegoaldearen (kristaua) artean. Ipar eta hegoaldearen arteko gatazka horrez gain, 2003an, milizia arabiarrek garbiketa etnikoari ekin zioten mendebaldean; mundu izan den tragedia humanitario handienetarikoa eragin zuen horrek.
2. Gerra bukatu denean, batzuk etxera itzultzen hasi dira. Etxera itzuli dira, baina dena aurkitu dute suntsituta; ez dago eskolarik, ez ospitalerik.
3. Eskolak ez ezik, irakasleak ere falta dira. Irakasle batzuek alde egin zuten eta oraindik ez dira itzuli; beste asko gerran hil ziren.
4. Sudango haurrek irakasleak behar dituzte. Beharrezkoa da irakasle izango diren pertsonen prestakuntza ematea. Hori da "Sudan Hegoaldearekin Solidaritatea" proiektuaren helburua.
5. Europak bizi duen krisi ekonomikoa larria da, bai; baina are larriagoa da Sudanek bizi duena. Kanpaina hau aukera ezin hobea da gure ikuspegia zabaldu eta gu baino gehiago sufritzen ari diren herrialdeei begiratzeko, hau da, haiek bizi duten egoeraz jabetu eta solidarioak izateko.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

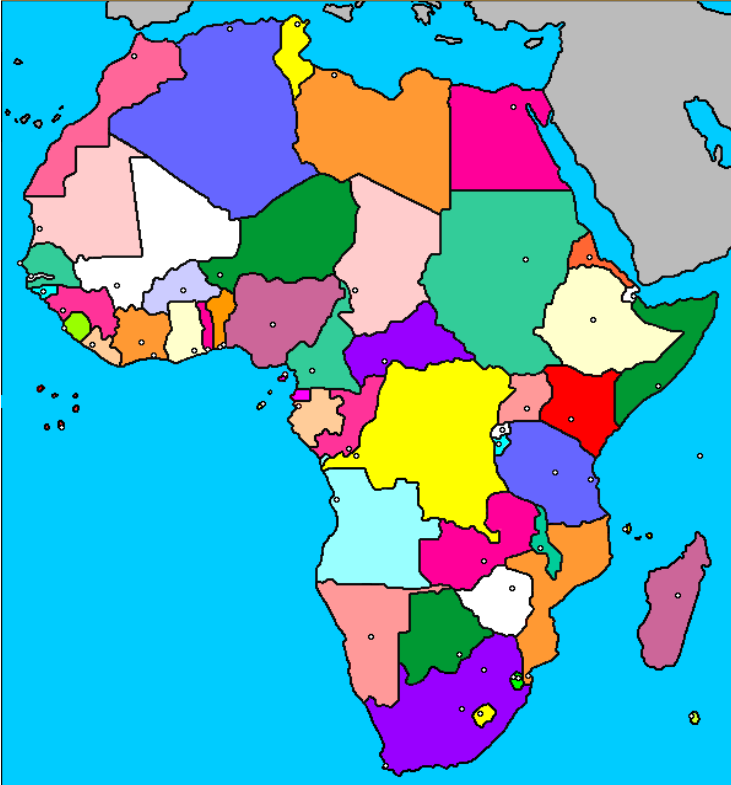
1. Bilatu dezagun mapan non dagoen Sudan. Neska-mutilek Laneko Koadernoan (3. Fitxa) eskaturiko informazioa bilatuko dute. Horretarako internet erabili dezakete. Lortutako informazio guztia bateratu egingo dugu.
2. Sudanek azken urteotan bizi izandako gatazka armatuak ikertzeko aginduko diegu neska-mutilei (datak, arrazoiak), baita horien guztien ondorioak ere (errefuxiatutako pertsona-kopurua, horien destinoa). Lortutako informazio guztia bateratu egingo dugu.
3. Neska-mutikoei gonbit egingo diegu "Sudan hegoaldearekin Solidaritatea" proiektuaz hitz egingo duen pertsona baten testigantza entzun dezaten. Behin aurkezpena eginda, harekin hitz egiteko aukera izango dugu, bai proiektuaz, bai Sudanek bizi duen errealitateaz.
4. Neska-mutilekin solas egingo dugu: Zer balorazio egiten dugu proiektuaren inguruan? Beharrezkoa al da? Errefuxiatuen beharrezkoei erantzuten die? Sudan Hegoaldearen garapenari laguntzen al dio horrek?
5. Proiektuan parte hartzeko dauden moduak aztertuko ditugu neska-mutikoekin: norberaren poltsikotik dirua jartzea, dirua lortzeko ekintzak antolatzea, proiektua ezagutzera ematea...Konpromiso horiek ahaztu ez daitezzen, horri guztiari jarraipena egiteko bi boluntario aukeratuko dira.

LANEKO FITXA

3 JARDUERA

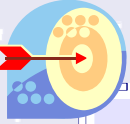
GEZI BATEN BIDEZ, KOKATU <u>SUDAN</u>	OSATU DATU HAUEK SUDANI BURUZ	
	HIRIBURUA	
	BIZTANLE KOPURUA	
	BERE ONDOAN DAUDEN HERRIALDEAK	
	HIZKUNTZA OFIZIALAK	
	GIZA GARAPEN INDIZEA (IDH)	
	GAURKO GOBERNU ERA	

BIZI IZANDAKO GUDEI BURUZKO INFORMAZIOA

4. JARDUERA

HELBUURUAK

1. Kanpainen bizi izandakoa ospatzea, fedetik abiatuta.
2. Jainkoaren Hitzean aurkitzea solidario izateko eta neba-arreba gisa bizitzeko deia, Aita bakar baten seme-alaba gisa.

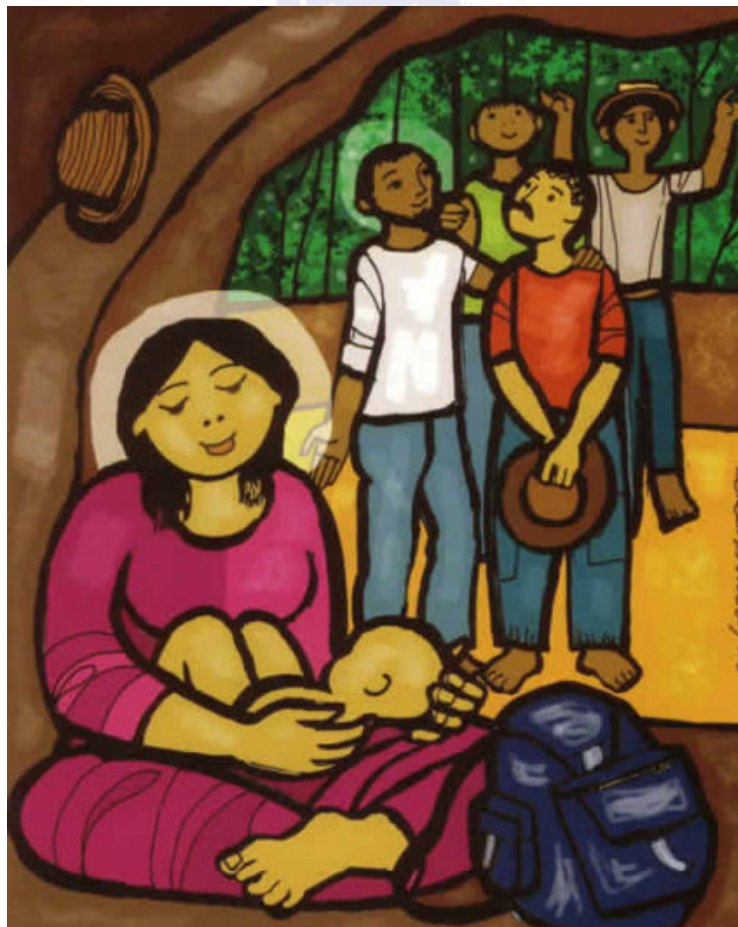

OSPATZEKO PROPOSAMENA

1. Girotzea. Kaperaren erdian Jesusen irudi bat jarriko dugu, egoera latzak islatzen dituzten irudi edo gauzez inguratuta: gosea, biluztasuna, gaixotasuna, kartzela, egarria...(Azken Judizioko testuan agertzen diren egoerak).
2. Harrera - Motibazioa. Kanpaina honen amaieran, Jesusek berarekin egotera gonbidatzen gaitu. Bere etxeko atea ireki, kanpin dendako sarrera ireki, eta gure bihotzak zabaltzeko gonbita egiten digu. Aste hauetan, Sudango errealitatearen bidez hitz egin digu Jainkoak, gizakien sufrimenduaren aurrean ez dagoelako sorgor, barrenak hunkitzen zaizkion Jainkoa delako. Ospakizun honetan haren Hitzaren entzun nahi dugu, gu guztiontzat erronka-konpromisoa ez ezik indarra ere badelako.
3. Abestia.
4. Denon arteko otoitza. Bat-bateko otoitzak esan edo denok batera egin dezakegu otoitz (21-23 orrialdeak)
5. Ebanjelioa: Mateo 25, 31-40.
6. Hitzaren Oihartzuna.
 - *Gose nintzen, egarri nintzen, atzerritarra nintzen...* Zoritxarrez, Kristautasunak 2.000 urte bete baditu ere, Jainkoaren Erreinua ez da gauzatu, eta gure munduan, gehiengoa dira sufritzen dutenak (gosea, egarria, gaixotasuna...). Konturatzen gara errealitate horretaz? Edo geure buruari, geure arazoei begira gaude bakarrik? Kanpaina honen bidez, seguru begirada apur bat altxatzeko aukera izan dugula.

FAMILIA giroaren bila HERRITIK kanpo

- *Jaten eman zenidaten, edaten eman zenidaten, zuen artean hartu ninduzuen...* Jainkoari eskerrak, mundu honetan dena ez da itzala. Badira pertsona sentiberak, solidarioak, konpromisodunak...sufritzen dauden pertsonengana gerturatzeko direnak. Talde horretakoak al gara? Ziur kanpainak iraun duen bitartean horrelako jokabideak izan ditugula.
 - *Nire neba-arreba txiki hauetako bati egin diozuena, neuri egin didazue.* Jainkoa sufritzen duen pertsonarengan dago. Jainkoarengan sinesteak esan nahi du, pertsona ahul eta baztertuen ondoan egotea. Horrela bizitzeak poza ematen du; hala frogatu dugu gure solidaritate- esperientzia txikien bidez. Hasi dugun bide horretatik jarraitu nahi al dugu?
7. Otoitzak - Keinua: Entzun dugun hitza; orain bat-bateko otoitza egiteko unea da. Otoitz egin ondoren, bakoitzak Jesusen irudia estaltzen duten irudi edo objektuak jaso ditzake. Haren hitzak ekarriko ditugu gogora: Nire neba-arreba hauetako bati egin diozuena...
8. Aita gurea.
9. Agurra.

ERREFUXIATUAK

OTOFIZA

Partekatu, mundu guztia bizi dadin,
hori da, Jesus, gure nahia,
bide hori erakusten diguzu,
gizateria berria sortu dadin.
Biziaren Jauna, lagundu ikusten
gure ogiak eta arrainak;
huskeria dira agian
baina besteekin partekatuz gero,
senide arteko solidaritatearen hazi izango dira.
Zabaldu, Jauna, gure eskuak
gure ondasunak, gure denbora eta dohainak
partekatu ditzagun,
anaitasunezko mundua sortu dezagun.
Erakutsi zure Erreinua eraikitzen.

Ahalegin txiki BAT
asko izan daiteke beste pertsonen bizitzan.
BI irribarre sortu daitezke
elkarri laguntza desinteresatua emanda.

HIRU asmo on
konpromisozko hiru dohaintza baino hobekak dira.

Zuk daukazunaren ¼
dena da ezer ez dutenentzat.
zure eskuko BOST atzamarrek
buruan duzun ideia batek baino gehiago ematen dute.
SEI kolorek bizia ematen diote
dena zuri-beltzean ikusten duenari.

Solidaritatea
asteko ZAZPI egunetarako da.
Gosearen ZORTZia (jatorrizkoa: VUIT, huit = hutsa,
katalanez)
arrantzarako kanaberaz betetzen da, ez arrainez.

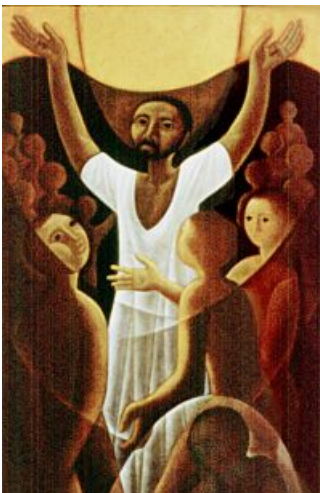
Guztion esku dago
mundu BERRIA egitea, aldatzen bagara.
HAMAR esaldi horiek lagunduko digute
JAINKOAREN ERREINUA eraikitzen.

FAMILIA giroaren bila HERRITIK kanpo

Kexatu egiten gara
jatekoa hotz dagoelako edo itxura eskasa duelako,
baina beste batzuek ez dute jatekorik ere .
Guk markako arropak janzten ditugu,
eta beste batzuek, bigarren eskukoak.
Guk ez daukagu boluntario-lanak egiteko astirik;
beste batzuek, ordea, aparteko orduak sartu behar dituzte
etxera ogia eramateko.
Behar duguna baino gehiago gastatzen dugu,
beste batzuek, aldiz, ordu asko egin behar dute lan
gutxieneko soldata irabazteko.
Eskolan gauzak falta direlako kexatzen gara,
hirugarren munduan, ordea, ez dute eskolarik ere.
Eskoletarako irakasle gehiago eskatzen dugu, arrazoiz,
baina herrialde batzuetan ez dute irakaslerik.

Maria, zu zara gure bizitzarako eredu.
Emaguzu arnasa gure nekaldietan.
Jaso gaitzazu erortzen garenean.
Izan zaitetz gure lanean gidari.
Eman adorea arrakasta dugunean.
Kontsola gaitzazu huts egiten dugunean.
Lagundu gu garena eta daukaguna partekatzen.
Lagundu sufritzen dutenak senidetzat hartzen.
Esperantzaren Ama, gure bizitza
poz-iturri izan dadila, mundu atsekabetu eta bidegabe honetan.

Aita gurea, zeruetan zaudena,
seme-alaben artean ogia banatzen duzuna;
erakutsi gure artean gauza bera egiten,
etor bedi gugana zure Erreinua
eta mundu berria sortu
gure gosea ase dezan
gure bizitza pozez bete dezan.
Munduan bada ogirik
dagoen gosea kentzeko lain,
Etorriko ahal da, Aita, Jesusek bezala banatzen dakienik.
Amén.

Oración de un niño refugiado

VÍCTOR ROJAS

Señor

Yo soy un niño cansado de caminar
tengo miedo de los caminos
y de las sombras de la noche

He dormido sobre almohadas de piedra
puestos los ojos en las estrellas

Acaso, Señor, tú rondas
de estrella en estrella
como un niño refugiado
y todos te miran de reojo
y te dan puntapiés
y te piden papeles de identificación
y te alejan de tu osito de felpa
y tu tractorcito de madera

Ojalá que no...

Las estrellas tiritan, Señor
y yo quiero creer que son tus ojos
que tienen ganas de despertar

El cuerpo de mi padre
quedó en el jardín
junto al árbol de cerezas

Madre llora y acaricia mis cabellos ondulados
y aprieta mis manos y me cubre con su cuerpo

Ya nada saben mis ojos
sólo de la llama que todo lo abraza

Caminamos
caminamos
caminamos

y el fuego nos persigue

Ya no hay lugar en tu tierra, Señor

Los caminos están sembrados
de lágrimas y minas
y allá donde los caminos terminan
dicen que no hay lugar
para niños con cara de espantapájaros

Estoy cansado, Señor
he olvidado los cuentos
de piratas y ballenas azules
que mi abuelo nos contó
en tiempos de antes de la guerra

Señor
cuando mi madre y yo
lleguemos al final del camino
dile a la gente que mis pies son ampollas
a punto de reventar

Diles
que soy pequeño
y la Tierra es grande

Diles
que yo quiero volver a jugar
a la gallina ciega
y al puente está quebrado
con qué lo curaremos
con cáscaras de huevo, con cáscaras de huevo

Diles que es mentira que Tú has dibujado
sobre la Tierra
líneas que separan a la gente

KONTAKIZUN TRISTE BATEN NORABIDE BERRIA

Susmo larriak daude klima-aldaketaren ondorioz zenbait uhartetar estatu erabat desagertuko direla etorkizun hurbilean. Uste da honako hauek daudela arrisku larrian: Kiribati, Vanuatu, Marshall uharteak, Tuvalu, Maldivak eta Bahamak.

Itsasgorek etxeak, lorategiak eta edateko uraren hornidurak suntsitu dituzte dagoeneko Carteret uharteetan, Papua Ginea Berrian. Izan ere, oso litekeena da uharte horiek gutxi barru urpean geratzea zeharo; hain zuzen, 2015erako, Carteret uharteetako 2.000 biztanleak Papua Ginea Berriko beste leku batzuetara eramaten hasiak daude.

Kiribati (93.000 biztanle) eta Tuvalu (10.000 biztanle) estatuak arrisku berean daude, baina askoz arazo larriagoari egin beharko diote aurre; maletak egitea eta beste leku batera joatea baino zerbait gehiago egin beharko dute. Nazio moderno bateko erakunde guztiak —parlamentua, polizia, auzitegiak, hezkuntza eta osasuna— urpean desagertuko dira, koral-atoloi, hondartza eta palmerekin batera.

Uhartetarrek beren estatuak beste lekuren batean berregiten saiatu beharko dute, edo herritartzat hartuko dituen beste estatu bat bilatu, pasaporte emango diena eta bertakoek jasotzen duten babes eta laguntza mota emango diena. Bestela, aberrigabeak izango dira; aberrigabezia-egoeran izango dira ezinbestean.

NBEko Giza Eskubideen Batzordeari 2005ean emandako ikerlan batek hitz gutxitan azaldu zuen arazoa: «Estatuak (...) estatu-ondorengotzari buruzko gaiak lantzen ohituta daude, baina, dirudienez, estatu bat ondorengorik gabe desagertzeari dagokionez, ez dago aurrekaririk...». Halaber, ikerlan horrek agerian jartzen zuen zer ondorio gogaikarri izango

zituen horrelako kasu batek. Ondorio gehienek desagertutako estatuko herritarren eskubideetan izango lukete eragina. Gainera, eskubide horiek errespetarazteko arduraduna zein izango zen ere adierazten da ikerlanean.

Oraindik ez da herrialderik hondoratu, baina, hala ere, milioika pertsona aberrigabe daude, haien edo haien arbasoen estatuak itxuraz aldatu direlako. Estatuak modu abstraktuan alda daitezke; besteak beste, estatuak sortu, zatitu, deuseztatu, deskolonizatu, konkistatu eta askatu izan dira.

Estatu batean horrelako aldaketarik gertatzen denean, oso garrantzitsua da

herritarra nor den —eta nor ez den— erabakitzea. Prozesu horretan bazterrean geratzen direnek ez dute nora jo. Beren egoera aldatu ezinik, gizarteko bazterretara bultzatzen ditu burokraziak, eta han, gizarte-egoera ahulean eta pobretuta egoten dira, eta ahaztuta.

Klima-aldaketa etetea ikaragarri zaila izango da. Haren ondorio berezi hau prebenitzea, ordea, nazioarteko komunitateko ahalmen kolektiboen eskura dago.

Laguntzailea:

bbk =

San Francisco, 12A-3º
48003- BILBAO

<http://procladeyanapay09-10.nireblog.com/>